

VEJLEDNING:

Dyk ned i teksten
sammen

DANNELSE:

Naturen skal
mærkes

KØN:

Lærere kan mindske
forskelle

Gymnasieforskning

- KAN BRUGES I PRAKSIS

📖 Introduktion til klassisk musik 📖 Poprock i Primus

📅 fr 2/9 2. modul - 2d MU • MED MEJ •
104 501 - Akkorder: Firklange
Vi mødes i 501.

Holdes deles i to
Sammensplishold 1-3 og 4+5

Halvdelen spiller, mens den anden halvdel
Vi bytter halvvejs

Lektier

📖 Læs om de to typer

maj7 akkorden og

på musikipedia: <https://www.musikipedia.dk>

📖 Link til googlesite

Lektier: Hvad bliver der af dem?

Gymnasieforskning

nr. 26
september 2022

Udgives af:
Gymnasieforskning IVS
CVR: 39139057
www.gymnasieforskning.dk

Kontakt:
redaktionen@gymnasieforskning.dk

Adresse:
Gymnasieforskning IVS
Att. Peder Holm-Pedersen
Kongshaven 80
2500 Valby

Ansvarshavende redaktør:
Peder Holm-Pedersen

Redaktør:
Mikkel Kamp

Skribenter:
Marie Bille
Signe Tonsberg
Annette Haugaard

Design:
Kenneth Schultz

Illustrationer:
Rasmus Juul

Korrektur:
Birgitte Østergård Sørensen

Tryk:
AKAPRINT A/S

ISSN nr.:
2246-0837

Oplag:
9.400

Kopiering, m.v.:
Artikler, fotografier, grafik og andet materiale fra magasinet Gymnasieforskning kan kopieres i enkelte kopier til eget privat brug – men ikke til uddeling blandt kolleger og andet. Der må således kun kopieres artikler i henhold til Copydans regler.

Indhold

Skriftlige opgaver

4 Kig på skærmen sammen

Vejledningen i de store skriftlige opgaver fungerer godt, når lærer og elev sammen går tæt på teksten. Det sker dog sjældent.

Interview med Anne Bang-Larsen.

Kønsforskelle

10 Gymnasielærere kan modvirke karaktergab

Forskningen går tæt på, hvilke konkrete forskelle der er på drenge og piger i undervisningen. Det kan lærere bruge til at forklare eleverne, hvad der er vigtigt for at klare sig godt.

Interview med Ane Qvortrup.

Tema om lektier

Vi går i dybden med, hvordan eleverne oplever lektier, hvordan undervisere giver lektier for, og hvilken betydning lektierne har for læringen.

14 Lektier er et tveægget sværd

Lektier kan føre til øget læring, men samtidig presse eleverne så meget, at deres mentale sundhed er truet. Eleverne skal lære at lave lektier på en hensigtsmæssig måde. Det lærer de i skolen.

Interview med Kjersti Lien Holte.

22 Hvad gør eleverne med lektierne?

I et udviklingsprojekt på Ordrup Gymnasium har lærere undersøgt, hvordan lærerne går til lektier, og hvad eleverne gør ved dem.

Interview med Sofie Gjølring Dragsted, Ellen Rønhede Hansen og Birgit Ellegaard Fiig.

28 Timen begynder med lektierne

Masterspeciale udforsker mulighederne for at arbejde didaktisk med lektieanvisninger.

Interview med Kristine Lund Andersen og Stinna Straagaard.

Tilbage til naturen

32 Naturen skal mærkes

Naturen skal være en ufravigelig ingrediens i al almen dannelse og pædagogik – og det skal ikke kun være teoretisk.

Interview med Stefan Hermann.

Gymnasielærere kan modvirke karaktergabet mellem drenge og piger

Vi skal ud over den polariserede diskussion om, hvorvidt det er skolens eller drengenes egen skyld, at de får lavere karakterer end pigerne. **Ane Qvortrups** forskning giver en række bud på, hvad gymnasielærere kan gøre her og nu for at komme uligheden til livs.

Af **Marie Bille**

Drenge præsterer dårligere end piger i gymnasiet. Ved de afsluttende gymnasieeksaminer inden sommerferien fik pigerne 0,8 karakterpoint højere i gennemsnit end drengene. Det viser en måling fra Dansk Erhverv, som har sat gang i en heftig debat hen over sommeren. Er drengene for dovne, eller ligger problemet i skolen, som favoriserer pigerne?

Hverken debatten eller problemet er nyt. Tendensen er årelang, men gabet er øget de senere år. Konsekvensen er, at den gennemsnitlige pige nu har adgang til 65 flere forskellige videregående uddannelser end den gennemsnitlige dreng, påpeger Dansk Erhverv.

Hvis vi skal løse problemet, skal vi ud over den polariserede diskussion om, hvorvidt det er skolens eller drengenes egen skyld. Det mener Ane Qvortrup, professor og leder af Center for Gymnasieforskning

på Syddansk Universitet. Hun har forsket i drenge og pigers forskellige muligheder i undervisningen i gymnasiet.

"En årsag til, at vi ikke har løst problemet, er, at vi ikke har brugt det som et udgangspunkt for at være nysgerrige eller undersøgende. I stedet for at lave dikotomier, hvor vi enten siger, at det er fordi, vi ikke laver skole for drenge – eller fordi drenge er for dovne – skal vi spørge; hvad ligger bag, og hvad gør vi ved det?" siger hun.

"Køn er en signifikant faktor, når vi udligner for alle mulige andre forhold. Derfor er vi nødt til at kigge på det her. Vi kan aldrig udligne alle forskelle, men vi er forpligtet til hele tiden at være nysgerrige."

Ane Qvortrup har rettet sin forskningsinteresse mod de mulige pædagogiske og didaktiske forklaringer på forskellene i drenge og piger præstation. Her ligger en nøgle til at forstå, hvad gymnasielærere kan gøre her og nu i deres undervisning for at komme uligheden til livs. Det vender vil tilbage til om

lidt. Først lidt om, hvad vi fra forskningen ved om årsagerne.

Biologisk og kulturel forklaring

Overordnet har videnskaben bidraget med to forklaringer; en biologisk og en kulturel. Begge bidrager med vigtig viden om årsagerne til forskellen i drenge og pigers præstation i skolen, forklarer Ane Qvortrup.

En række studier viser, at pigers kognitive og sproglige udvikling samt udvikling af personlighedstræk som selvdisciplin og selvregulering sker tidligere end drenges. Det sætter pigerne i en bedre position til at tilegne sig færdigheder, der er vigtige i skolen, allerede før skolestart. Når drenge i de tidlige år er bagud på de områder, leger de mere kropslige og vilde lege, og på den måde får vi kulturelt skabt et billede af, at det er sådan, drenge er.

"Vi fastholder de præferencer i vores opdragelsesmønstre, hvor vi forstærker den biologiske forskel kulturelt. Det fører >

”Gymnasiet skal give alle elever lige muligheder, så vidt det er muligt. Når der er statistisk signifikante forskelle på kønnene, har vi et problem.”

Ane Qvortrup

videre til, at det internt i drengegruppen opleves som mere sejt at være god til sport end at gøre sig umage i skolen,” siger Ane Qvortrup.

Problemet med både biologiske og kulturelle forklaringer er, at både biologi og kulturelle mønstre er enormt svære at ændre.

Ane Qvortrup har i sin egen forskning været optaget af det, man i forskningen kalder 'malleable factors' - de formbare faktorer - som kan ændres. Er der noget didaktisk, som vi her og nu kan gøre noget ved i gymnasiet?

”Når vi kigger på drenge og pigers deltagelse i og oplevelse af undervisningen, er der en række signifikante forskelle, som kan forklare forskellene i karakterer. Med den viden kan vi styrke drengenes muligheder for at få bedre karakterer,” siger Ane Qvortrup.

Lad os tage dem en for en.

Overvurderer egne evner

Først og fremmest finder Ane Qvortrup i sine analyser en forskel mellem drenge og piger, når det kommer til deres indstilling til skolearbejdet. Tre måneder inde i hvert skoleår har hun stillet drenge og piger de samme spørgsmål. Hvert år viser det samme mønster sig. Drenge har en højere grad af ubekymrethed og afslappethed end pigerne.

”Når vi spørger, hvilke udfordringer eleverne oplever i gymnasiet, ligger drengene signifikant lavere end pigerne, når de svarer på spørgsmål som; 'jeg oplever udfordringer med at følge med i forhold til det faglige

niveau i gymnasiet'. Eller 'jeg føler udfordringer i forhold til at vurdere, om jeg lever op til de faglige krav i gymnasiet',” siger hun.

Selvom om drenge objektivt set klarer sig dårligere i gymnasiet, er de altså mindre bekymrede over, om de kan klare sig. Det påvirker deres oplevelse af, hvilken indsats der skal til for at klare sig godt. Drengene tænker, 'hvis jeg er med, behøver jeg ikke læse så meget', forklarer forskeren.

Samtidig har drenge en højere grad af faglig selvtillid. Det er både godt og skidt. På den ene side er for meget selvtillid en dårlig ting, hvis det betyder, at drengene gør en mindre indsats. Men vi ved også fra forskningen, at en vis grad af selvtillid er vigtig, forklarer Ane Qvortrup.

”En forsker, vi tit refererer til inden for mit felt, er Albert Bandura, som har et begreb om 'self-efficacy' - tro på egne evner. Han har gennem mange empiriske studier vist, at en vis grad af tro på egne evner er enormt vigtig,” siger Ane Qvortrup og giver et eksempel:

En elev, der siger 'jeg har en matematikopgave for til i morgen. Den er helt vildt svær, og jeg er også megadårlig til matematik, så det giver ikke mening at arbejde med den,' er langt dårligere stillet end en elev, der siger; 'jeg har en vildt svær matematikopgave for. Men jeg er god til matematik, så nu gør jeg et forsøg på at løse den'.

Omvendt viser mange studier, at det har en negativ effekt, hvis man har for høj tro på, hvor god man er.

”Det er en balance. En for høj tro på sig selv kan betyde, at drengene undervurderer, hvor meget arbejde der skal lægges i gymnasiet,” siger forskeren.

Internationale og danske studier peger på, at drenge i høj grad forbinder 'klogskab' med 'dygtighed', mens piger forbinder 'klogskab' med 'flittighed'. Hvis jeg er dygtig i forvejen, behøver jeg ikke også være flittig, bliver drengenes ræsonnement.

Derfor skal lærere ifølge Ane Qvortrup være eksplicitte om, at både dygtighed og flittighed er vigtige i gymnasiet. Fordi det at være dygtig ikke nødvendigvis er nok for at kunne følge med på et niveau, der giver en høj karakter. Samtidig kan lærere med fordel præcisere, hvad det vil sige at være flittig. Det kan handle om, hvordan eleverne skal læse tekster som forberedelse til undervisningen. Er det nok at skimme dem, skal de

læses grundigt og genfortælles, skal der forberedes spørgsmål til teksten, eller hvad vil det sige at have læst en tekst? Det kan også handle om, hvordan de skal arbejde med hjemmeopgaver, og måske også hvor længe det gennemsnitligt forventes at tage.

Ser ikke værdien af noter og evaluering

Ane Qvortrup fremhæver to andre interessante fund fra sine analyser, som gymnasielærere med fordel kan arbejde med. Den ene er, at drengene ligger signifikant lavere end pigerne i forhold til at kunne se værdien i at skrive noter.

”Når vi spørger, om eleverne skriver noter, så ligger drenge signifikant lavere end piger. Samtidig kan vi se, at de har svært ved at se værdien af noter. Pigerne kan bedre se værdien, og de skriver derfor også langt flere noter,” siger Ane Qvortrup.

Kobler man det resultat til forskning om noter, kan der her findes en medvirkende forklaring på, at drenge klarer sig dårligere. Pointen ved noter er netop ikke, at man bruger dem igen. Værdien er, at når man skriver ned, fæstner viden sig bedre. Man er mere koncentreret, og man selvregulerer sig og holder fokus. Det er ikke sikkert, pigerne kan se den værdi, men når de er mere pligttopfyldende end drengene i forhold til noteskrivning, får de den positive effekt. Drenge modarbejder denne mulighed, fordi de i højere grad fravælger noteskrivningen, ifølge Ane Qvortrup.

”Vi er nødt til at gøre drengene opmærksomme på vigtigheden af noter. Gymnasielærere skal i højere grad eksplicitte, hvad noteteknikker er. Både hvordan man kan skrive noter, men også hvad værdien af noterne er. Lærerne skal sige; 'når vi foreslår, at I skriver noter, er det, fordi vi ved, det er vigtigt for, at I kan huske det, I har lært.’”

En lignende pointe finder Ane Qvortrup i forhold til evaluering. Drengene oplever det i mindre grad end piger relevant at deltage i løbende evaluering, og ligesom med noter har de også sværere ved at se værdien af det. På udsagn som 'jeg kan bruge evaluering til at udvikle mine færdigheder og kompetencer' og 'jeg kan bruge evaluering til at forbedre min indsats i undervisningen' ligger drengene signifikant lavere end piger.

"Drengene prioriterer altså bare det, de mener, er vigtigt for dem, eller det, der fremstår relevant. Når de ikke kan se, at de kan bruge evaluering, giver det mening for dem at nedprioritere det. Det er ikke, fordi drengene er dovne. De prioriterer bare ud fra det, der giver mening for dem."

Gymnasielærere er nødt til at gøre de aktiviteter, som drengene ikke umiddelbart kan se værdien af, relevante for dem, understreger forskeren.

"Især i begyndelsen skal lærere arbejde med at tydeliggøre værdien af evaluering. Eleverne kan for eksempel genaflevere en opgave, hvor man har brugt den evaluering, de har fået. Så kan de se, at teksten eller opgaven bliver bedre. Det handler om at systematisere og italesætte værdien og at få talt med hele klassen om studiekompetencer ud over det fag-faglige."

Mænd ender alligevel på toppen

På trods af forskellen på drenge og pigers præstationer, der skaber ulighed i uddannelsessystemet i pigernes favør, er kvinder stadig underrepræsenteret både økonomisk og politisk i det danske samfund. I den seneste ligestillingsrapport fra World Economic Forum falder Danmark fra en 14. plads i 2020 til nu at ligge på en 32. plads. I debatten er det blevet fremhævet som endnu et tegn på, at kvinders overhaling af mænd, når det kommer til uddannelse, ikke fører til økonomisk og politisk ligestilling. Og at drengenes lavere præstationer i gymnasiet derfor ikke er et vigtigt ligestillingsproblem.

Er det overhovedet et vigtigt problem, at drenge får lavere karakterer i gymnasiet, når mændene alligevel ender på toppen, hvor de sidder på både magten og pengene?

"Jeg er optaget af gymnasiet, og vi kan ikke stå ved i et velfærdssamfund, at vores gymnasiale uddannelse stiller mulighederne forskelligt for drenge og piger. Gymnasiet skal give alle elever lige muligheder, så vidt det er muligt. Når der er statistisk signifikante forskelle på kønnene, har vi et problem," siger Ane Qvortrup.

En ting er karakterer, og at vi som samfund er forpligtet til at skabe lige muligheder for at vælge uddannelse og deltage i undervisningen. En anden ting er, at vi er nødt til at være nysgerrige i forhold til, hvad vi gør

forskellige elever gode og mindre gode til, påpeger hun.

"Måske betyder den faglige selvtilid, som drenge har, at de som mænd alligevel får enormt mange lederposter. Men det gør dem ikke nødvendigvis til gode ledere".

Lærere bedømmer drenge lavere end deres reelle kompetencer

Vores kulturelle syn på de to køn ser ud til at påvirke lærernes karaktergivning. En lang række studier viser, at der er et større gab mellem årskarakterer og eksamenskarakterer hos drengene end hos pigerne. Drengene får en lavere årskarakter, end deres faglige kunnen berettiger dem til. Forskningen har ikke konkluderet endeligt på årsagen til denne forskel, men resultaterne peger på, at gymnasielærere har en kulturel kønsbias i bedømmelsen af elever.

Kilde: *Drenges underpræsteren i skolesystemet*, af Bjarke Schönwandt Mortensen og Ane Qvortrup, Gymnasiepædagogik 2018

Drenge har mindre selvdisciplin og er mindre samvittighedsfulde

Et stort og meget validt norsk studie fra 2019, som er en metaanalyse af årsagerne til forskellen i drenge og pigers præstation, viser, at drenge ligger lavere på planmæssighed, selvdisciplin og selvregulering, som er karaktertræk, der hænger sammen med gode skoleresultater. Andre studier viser det samme omkring personlighedstræk som samvittighedsfuldhed, åbenhed og venlighed, som også hænger sammen med gode skoleresultater.

Kilder: *Nye sjanser – bedre læring. Kjønnforskjeller i skoleprestationer og utdanningsløp*, Norges offentlige utredninger, 2019

A meta-analysis of the five-factor model of personality and academic performance, af Arthur E. Poropat, Psychological Bulletin, 2009.

The emergence of sex differences in personality traits in early adolescence: A cross-sectional, cross-cultural study, af Marleen De Bolle, m.fl. I Journal of Personality and Social Psychology, 2015

De selvsamme træk, der kan give mænd en forlomme til jobsamtalen, kan give bagslag, når først de sidder i chefstolen, forklarer forskeren og nævner bogen med titlen 'Why do so many incompetent men become leaders?', som er skrevet af forsker og psykolog *Tomas Chamorro-Premuzic* og udgivet på Harvard Business Review Press i 2019.

"Pointen er, at nogle af de træk ved mænd, de bliver ansat på, som faglig selvtilid og overvurdering af deres egne kompetencer, er de selvsamme, som senere bliver påpeget som negative træk ved deres ledelsesstil," siger hun.

"Lige muligheder handler også om, at vi gør drengene dygtige til at tage imod evaluering og feedback og at lytte opmærksomt og forstå, når andre taler. Det handler om, hvilke træk ved mennesker vi vil fremelske i samfundet gennem uddannelse". ●

Om forskningen

Ane Qvortrups analyser baserer sig på et stort studie, som hun lavede fra 2018 til 2021. Her fulgte hun sammen med en række kolleger mere end 6.000 gymnasieelever kvantitativt og har interviewet flere end 200 elever løbende gennem deres gymnasietid. Projektet var et longitudinalt projekt, hvor Ane Qvortrup fulgte en årgang efter den seneste gymnasireform for at tegne et billede af, hvad det vil sige at gå i gymnasiet anno 2018.

Læs mere om datagrundlaget i bogen 'Gymnasiet i udvikling', redigeret af Ane Qvortrup og udgivet på Hans Reitzels Forlag i 2020.

Ane Qvortrup er professor og leder af Center for Gymnasieforskning på Syddansk Universitet. Hun har stået i spidsen for en række forskningsprojekter om gymnasiet.

Læs mere på Gymnasieforskning.dk

- 📖 Drengene og piger på ungdomsuddannelse – hvad betyder køn for elevernes uddannelsespraksis: Camilla Hutter, Mette Lykke Nielsen & Anne Görlich.
- 📖 Dovne drenge eller dødbringende matematik?: Crilles Bacher, Steffen I. Iversen, Kjeld Bagger Laursen & Lars Ulriksen.